ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді : збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець. Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Семенович Тетяна. Оптимальні умови формування педагогічної майстерності керівника хореографічного колективу…….. 458

Солонинка Сніжана, Водяна Валентина. Вивчення творів К. Стеценка на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі..... 463

Троян Оксана. Теоретико-методичні аспекти використання гри на уроках образотворчого мистецтва у НУШ……... 468

Холоденко Анастасія. Яків Степовий і Шевченківські мотиви: культурно-освітній аспект у контексті нової української школи……..... 474

Хоролець Дар'я. Актуалізація впровадження народних танцювальних традицій в зміст позашкільної хореографічної освіти: регіональний контент.. 480

Шакалець Анастасія. Сучасна хореографія в роботі з дітьми…… 489

Янишена Вікторія. Інтеграція органної музики в освітній процес: інноваційні методики та їх вплив на формування музичної культури……. 493

ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ К. СТЕЦЕНКА НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Сніжана Солонинка,
студентка ІІІ курсу бакалаврату
спеціальності 014. Середня освіта. Музичне мистецтво
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Валентина Водяна
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Стаття присвячена аналізу творчої спадщини українського композитора Кирила Стеценка та її інтеграції в освітній процес. Розглядається значення творів композитора для формування музичної культури школярів, їх естетичного виховання та патріотичного усвідомлення. Досліджуються методи й підходи до ознайомлення учнів із хоровою та вокальною музикою Стеценка. Практична частина передбачає розробку уроків музичного мистецтва із застосуванням творів композитора, що сприятимуть розвитку інтересу до української класичної музики.

Ключові слова: *середня освіта, музичне мистецтво, хорова музика, солоспіви, обробки народних пісень, духовна музика, хор.*

У сучасних умовах реформування освітньої системи України важливим є формування національно свідомої особистості, здатної розуміти й цінувати культурну спадщину свого народу. У цьому контексті творчість К. Стеценка набуває особливого значення. Його музичні твори не лише відображають

багатство української народної традиції, але й слугують важливим інструментом виховання естетичного смаку, моральних цінностей та патріотичних почуттів у молодого покоління.

Особливістю педагогічної діяльності в загальноосвітній школі є необхідність інтегрувати мистецькі дисципліни в єдину систему виховання, яка спрямована на всебічний розвиток особистості. Використання творів К. Стеценка в рамках уроків музичного мистецтва сприяє не лише ознайомленню учнів з класичними зразками національної музичної культури, але й розвиває їхні вокально-хорові, аналітичні та інтерпретаційні навички. Це дозволяє зробити навчальний процес більш інтерактивним і спрямованим на активне залучення учнів до культурно-освітнього середовища.

Актуальність дослідження також зумовлена сучасними викликами в галузі освіти, зокрема зменшенням уваги до мистецьких дисциплін, що загрожує звуженням культурного горизонту молоді. Вивчення творчості К. Стеценка не лише відповідає потребам виховання гармонійно розвиненої особистості, але й сприяє формуванню національної ідентичності в умовах глобалізації.

Окрім цього, інтеграція творів Стеценка в освітній процес дозволяє реалізувати міждисциплінарний підхід, поєднуючи музику з історією, літературою та іншими гуманітарними дисциплінами. Такий підхід сприяє формуванню у школярів цілісного уявлення про культурний контекст України та її місце у світовій культурній спільноті.

Таким чином, дослідження педагогічного потенціалу творчості К. Стеценка є важливим як з точки зору оновлення змісту музичної освіти, так і в контексті забезпечення духовного розвитку молоді через знайомство з видатними здобутками української музичної культури.

Дослідженням мистецького та мистецько-педагогічного доробку К. Стеценка займалося дуже багато науковців. Серед них П. Бондарчук (Бондарчук, 2012), П. Козицький (Козицький, 1923), С. Лисецький (Лисецький, 1977), Г. Медведик (Медведик & Медведик, 2016), Ю. Медведик (Медведик &

Медведик, 2016), Т. Медвідь (Медвідь, 2022), О. Михайличенко (Михайличенко, 2005), Є. Федотов (Федотов, 1977).

Творчість К. Стеценка займає визначне місце в українській музичній культурі. Його твори відзначаються високим естетичним рівнем, мелодизмом та глибоким зв'язком із народною музикою. Композитор вдало поєднав традиції української духовної та світської музики з елементами європейського музичного мистецтва.

Особливу увагу привертає його хоровий доробок, зокрема твори на релігійні та народні теми. Такі композиції, як «Панахида» та «Літургія святого Іоанна Златоуста», вирізняються духовною глибиною й багатством гармонійної палітри. Для загальноосвітньої школи найбільший інтерес становлять світські твори К. Стеценка, які спрощено адаптувати для виконання дитячими колективами. Також Кирило Стеценко є автором шкільних співаників, які є важливим інструментом музичного виховання дітей у початкових і середніх школах. За його авторства з’являються шкільні пісенні збірки – «Луна», «Шкільний співаник». Значну цінність для мистецької освіти має розроблений К. Стеценком «Початковий курс навчання дітей нотного співу» (Стеценко, 1918).

Риси творчості Стеценка, такі як доступність мелодій, чіткість форми та виразність емоцій, роблять його музику надзвичайно важливою для виховання музичного смаку учнів. Його твори допомагають розвивати музичний слух, почуття ритму та вокальні навички, що робить їх ідеальними для використання на уроках музичного мистецтва.

Твори К. Стеценка мають великий виховний потенціал. Їх виконання сприяє формуванню духовних і моральних цінностей, а також патріотичних почуттів у молоді. Музика композитора є засобом емоційного впливу, що дозволяє учням глибше зрозуміти національну культурну спадщину та її значення в сучасному світі.

Естетичний потенціал творчості Стеценка полягає у її здатності викликати в учнів глибокі переживання та стимулювати інтерес до класичної та народної музики. Завдяки багатству гармонійного і мелодійного матеріалу його твори

допомагають учням відчути красу музичної мови та її можливості для самовираження.

Твори К. Стеценка є не лише художнім, але й педагогічним ресурсом. Їх використання на уроках музичного мистецтва сприяє розвитку в учнів комплексу музичних навичок: слухання, аналізу, виконання та інтерпретації. Завдяки зрозумілості музичного матеріалу, ці твори можна використовувати як для колективного, так і для індивідуального навчання.

Педагогічна цінність творів Стеценка також проявляється у їх здатності інтегруватися в міждисциплінарний підхід, поєднуючи музичне мистецтво з історією, літературою та іншими гуманітарними дисциплінами.

Першим кроком у методиці вивчення творчості К. Стеценка є відбір творів, які відповідають віковим і музичним можливостям учнів. Для молодших класів доречно використовувати прості хорові твори, адаптовані для дитячого виконання, або фрагменти з його світських композицій. У старших класах можна розглядати більш складні твори, наприклад, духовну музику, що дозволяє учням глибше зануритися в аналіз музичної форми та змісту.

Ефективне вивчення творів Стеценка передбачає використання інтерактивних методів навчання. До них належать:

- Колективне слухання із подальшим обговоренням, що дозволяє учням висловлювати свої емоції та думки про почуте.
- Аналіз музичних творів, що включає визначення мелодійних, гармонійних і ритмічних особливостей.
- Вокальне виконання, яке сприяє розвитку вокальної техніки та формуванню ансамблевого мислення.
- Проєктна діяльність, наприклад, підготовка мініконцертів або створення презентацій про життя і творчість композитора.

Вивчення творчості К. Стеценка може стати основою для інтеграції уроків музики з іншими дисциплінами. Наприклад, під час уроків історії можна аналізувати історичний контекст створення його творів, а на заняттях літератури

розглядати тексти, які він використовував у своїй творчості. Такий підхід сприяє формуванню цілісного бачення культури та її значення в житті суспільства.

Інтеграція також може включати виконання творів К. Стеценка на шкільних заходах, що стимулює інтерес до української музичної спадщини та розвиває творчі здібності учнів.

Таким чином, вивчення творчості Кирила Стеценка у школах є важливим елементом не лише музичного, а й загального виховання, яке допомагає учням усвідомити власну культурну спадщину та значення української музики у світовому контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук, П. М. (2012). Стеценко Кирило Григорович. У *Енциклопедія історії України: у 10 т.* (Т. 9, С. 854). Інститут історії України НАН України.

2. Козицький, П. (1923). Кирило Стеценко (спроба критично-біографічної характеристики). *Музика*, 2-5.

3. Лисецький, С. (1977). *Риси стилю творчості К. Стеценка*. Київ: Музична Україна.

4. Медведик, Г., & Медведик, Ю. (2016). Українські композитори – укладачі перших шкільних співаників кінця XIX – першої третини XX століть. *Вісник Львівського університету. Серія мист-во*, 17, 88–104.

5. Медвідь, Т. (2022). Кирило Стеценко і сценічне мистецтво. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 46, 102–107.

6. Михайличенко, О. (2005). Стеценко Кирило Григорович. У *Музично-педагогічна діяльність українських композиторів і виконавців другої половини XIX – початку XX ст.: історичні нариси* (с. 31–41). Суми: Видавничо-виробниче підприємство Мрія-1.

7. Стеценко, К. (1918). Початковий курс навчання дітей нотного співу. Київ: Т-во Вернигора.

8. Федотов, Є. (1977). *Кирило Григорович Стеценко – педагог*. Київ: Музична Україна.